ANG Bayan
Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Edisyon nga Hiligaynon
Tuig LVI No. 7
Abril 7, 2025
www.philippinerevolution.nu

EDITORYAL

Maghimakas agud mahilway ang Pilipinas sa kontrol militar sang US

Labi nga ginapainit subong sang imperyalismong US ang banggaan imperyalista sa bug-os nga kalibutan. Gindeklarar sini lang sang imperyalistang gobyerno sang US ang ginatawag sini nga "deterrence strategy" ukon "estratehiya sang pagpugong" batuk sa "agresyon sang China" sa South China Sea, para kuno "agumon ang kalinong paagi sa kusog" kag "likawan ang gyera."

Ang deklarasyon ginhimo ni Defense Sec. Pete Hegseth sang US sang nagbisita sa Pilipinas sadtong ulihi nga semana sang Marso. Indi mapunggan ang pag iwol-iwol sang ikog ni Marcos kag mga ido-ido sang Amerikano nga upisyal sa pagpanguna ni Defense Sec. Gilbert Teodoro, nga nagtanyag sa US nga gamiton ang pungsod para sa estratehiya sini. Ini pagkatapos sila pangakuan nga ipadayon ang plano nga paghatag sang $500 milyon nga ayuda militar.

Pagkatapos sang pila ka adlaw, sa mando sang US, gin-anunsyo ni Gen. Romeo Brawner, hepe sang Armed Forces of the Philippines (AFP), nga pasangkaron ang sakup sang operasyon sang AFP lapaw pa sa pinakapunta nga isla sang Mavulis sa Batanes. Ginmanduan niya ang Northern Luzon Command nga maghanda kon "may pagsalakay sa Taiwan." Ang matuod, luyag sang US nga ipwesto didto ang mas madamo nga soldado nga Pilipino agud magserbe nga tagaalalay sa mga tropa nga Amerikano nga plano nga ipwesto malapit sa Taiwan.

Dapat pursigido nga isikway kag pakigbatuan sang pumuluyong Pilipino ang pagpagamit sang rehimen Marcos sa estratehiya sang imperyalismong US kag pagganoy sa Pilipinas sa mga operasyon militar sang US. Wala na sang iban nga ibunga ini kundi ang pagpakat sang nagadamo nga tropa, barkong nabal kag kagamitan pang-gyera sang US sa Pilipinas, pareho sang ginahimo sini sa Japan, South Korea kag iban pa. Nakatum-ok ini sa pagpasingki sang paghanda kag pagpangsulsol sang US sa gyera sa rehiyon Asia-Pacific, santo sa estratehikong katuyuan sini nga "punggan" ang pag-uswag sang gahum sang karibal sini nga China.

Ang pagpalargada sang US sang estratehiya sini nagatapak sa soberениya sang Pilipinas. Ginagapos sini ang Pilipinas sa mga plano sang US kag ginakuhaan ang pungsod sang ikasarang nga maghimo sang kaugalingon nga pagdesisyon sa mga hambalanon pangluwas. Sa pagkiling ni Marcos sa mga plano militar sang US, ginasiraduhan niya ang lain-lain nga posible nga banas, ilabi na ang malinong kag diplomatiko nga dalan, sa pag-atubang sa China agud solbaron ang mga banggaan para sa pareho nga benepisyo. Bisan pa ibutang sa peligro ang kabuhi sang ginatos ka libo nga Pilipino, nagapagamit subong si Marcos kag ang AFP sa US sa plano sini nga painiton ang sitwasyon sa Taiwan sa plano nga garit-gariton ang China nga maghimo sang agresibo nga tikang militar.

Ginapabayaan ni Marcos nga labi nga pahugton sang US ang kontrol sa AFP paagi sa ginatawag nga *joint trainings* para mag-alalay sa mga

tropang Amerikano kag mas magsandig sa mga suplay halin sa militar sang US. Ginapaguwa nila nga "nagabuligay" sila sang mga AFP, bisan ang kamatuoran ginagamit sang US ang AFP bilang mga pyesa sa estratehiya sini nga ipatuman ang hegemoniya ukon gahum sa Asia.

Ang "estratehiya sang pagpugong" sang US isa lang ka pangtabon agud hatagan sang rason ang pagpakat sang mga tropang militar sini sa lain-lain nga bahin sang kalibutan. Imbes nga punggan, labi lang sini nga ginapasaka ang posibilidad nga maglupok ang gyera. Ginapakita sang kasaysayan nga ang pila ka tuig nga agresibo nga pagpakat sang US sang mga pwersang militar kag mga kagamitan pang-gyera sa sidlangan nga bahin sang Ukraine, sa ngalan sang pagpugong sang ekspansyunismo sang Russia, nagtulod sang gyera sadtong 2022.

Labi lang sini nga ginaduso ang paindisanay sa armas, kon diin mas nagadako ang rekurso pangpubliko nga ginawaldas sa pagpauswag kag produksyon sang mga armas panggyera, imbes nga italana sa mga kinahanglanon sa sosyal nga serbisyo.

Ang patakaran nga "pagpugong" sang US santo sa ginatawag sini nga Indo-Pacific Strategy nga palibutan ang China paagi sa pagpakat sang kusog militar, partikular na sa mga kadagatan sa sidlangan nga bahin sini. Ang amo sini nga estratehiya mas lang nga magdangat sa pagpasingki sang tensyon militar sa South China Sea kag iban nga bahin sang rehiyon, kadungan sa pagtinguha sang China nga tumbasan ang mga aksyon sang US paagi sa pagpakat sang kaugalingon sini nga mga pwersang nabal kag pangkadagatan. Nagadako ang posibilidad sang sayup nga kalkulasyon nga pwede nga magdangat sa paglupok sang armadong bunggo-anay.

Ginagamit sang US ang Pilipinas nga dalagko nga base militar para sa *forward-deployment* ukon abanse nga pagpwesto sang mga pang-opensiba nga armas pang-gyera. Sadtong nagligad nga tuig, ginpwesto sang US ang Typhon *missile system*, sa norte nga bahin sang Luzon. Likom sa publiko ini ginsaylo sa iban nga lokasyon, kag ginakahangaw-an nga yara sa isa ka isla sa Batanes. Sa maabot nga Balikatan war exercises, nga natalana nga pakigbahinan sang kapin sa 10,000 ka tropang Amerikano, plano nga ipwesto sang US ang hinganiban nga NMESIS (Navy Marine Expeditionary Ship Interdiction System), isa ka kontrabarko nga *missile system*, nga makasarang magpalupad sang misayl sa kalayuon nga 185 kilometro. Plano man nga dal-on kag gamiton sang US Navy sa Pilipinas ang mga "unmanned surface vehicle."

Kon patihan ang mga pahayag ni Hegseth, natalana nga ituon sang US sa idalum sang gobyernong Trump ang nagadako nga pokus sini sa Asia, lakip sa Middle East, kag isaylo diri ang nagadamo nga pwersa halin sa Europe. Isa ini sa rason nga gusto na nga tapuson ni Trump ang gyera sa Ukraine agud indi na ini mahigot didto.

Sa atubang sang sining sitwasyon, dapat hugot nga maghugpong ang pumuluyong Pilipino kag mabaskog nga ipahayag ang patriyotiko nga singgit nga magbuhi halin sa kontrol militar sang US. Ang kontrol militar nga ini yara sa dagway sang presensya sang linibo ka tropang Amerikano sa mga base militar sini sa Pilipinas, paggamit sang pungsod para sa paglunsar sang mga asod-asod kag wala lang-at nga mga paghanas sa gyera, pagwesto sang mga armas pang-gyera sa mga EDCA site, paghatag sang ayuda militar sa kampanya sang pagpangbomba kag pag-istraping sang AFP batuk sa BHB kag masang mangunguma, kag pagdikta sa "AFP modernization" nga naga-obligar sa AFP nga sa US lang magbakal sang kagamitan, rason nga mas nahigot kag nagasandig ini sa US.

Dapat ubos-kusog nga magprotesta ang pumuluyong Pilipino batuk sa plano nga Balikatan war games, nga mas nga magbutong sa pungsod sa imperyalistang banggianay sa tunga sang US kag China. Dapat pursigido nga iduso ang demanda para sa demilitarisasyon sang South China Sea, kag ang pagresolbar sang mga banggaan pang-kadagatan paagi sa malinong nga dayalogo. Dapat magpanindugan ang pumuluyo para sa gilayon nga pagwasak sang mga base militar, pagpalayas sa tanan nga tropang Amerikano, pagbasura sa Enhanced Defense Cooperation Agreement (EDCA) kag tanan nga indi patas nga tratado militar, kag pag-untat sang ayuda militar sa mapiguson kag pasista nga rehimen Marcos.

AB

ANG Bayan

Tuig LVI No. 7 | Abril 7, 2025

Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.

Kaundan

Editoryal: Maghimakas agud mahilway ang Pilipinas sa kontrol militar sang US 1
Ika-56 anibersaryo sang BHB, ginsaulog 3
NMESIS, gamit-militar sang US, gintambak sa Pilipinas 3
Pagka-doktor sa hukbo sang banwa 4
NTF-Elcac, ginbweltahan sang KM 4
4 ka taktikal nga opensiba sang BHB-Masbate 4
Pagpang-agaw duta sa Central Luzon 5
Hustisya para sa mga biktima ni Duterte 6
Sa malip-ot nga pulong 7
Away sang mga manunudlo para sa kinamatarung 8
Mga Mindoreño, nagapakig-away para sa kinamatarung 8
Mangunguma, gin-abdak sang militar sa Masbate 9
Kasugtanan GRP-MILF, ginalabugay sang rehimen 9
Mga protesta 10
"Hands off!" 10
Presidente sang South Korea, napalayas 10

Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Plipinas

ang.bayan@cpp.ph

Ika-56 nga anibersaryo sang BHB, ginsaulog sa mga syudad kag sentrong banwa

Naglunsar sang lain-lain ga aktibidad ang mga organisasyon nga kabahin sang National Democratic Front (NDF) sa mga syudad kag sentrong banwa bilang pagsaulog sa ika-56 nga anibersaryo sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sadtong Marso 29. Ginhatagan sang pagsulodo nila ang mga Pulang hangaway kag kumander sang BHB sa ila wala nagakatay-og nga rebolusyonaryong espirito sa pagsulong sang armadong paghimakas sa kaumhan.

Sa Manila, nagkasa sang raling-pakilat ang kapin sa 60 ka katapo sang Kabataang Makabayan (KM) sa Earnshaw Avenue, Sampaloc sadtong Marso 31. Bitbit sang mga katapo sang KM ang mga laragway nila Kaupod Jose Maria Sison, Kaupod Benito Tiamzon kag Kaupod Wilma Austria-Tiamzon. Ginpasidunggan nila ang tatlo, puluan ka madamo nga iban pa, nga nagtugyan sang ila kabuhi kag naghalad sang panahon para sa pagsulong sang rebolusyon Pilipino.

Sadtong Marso 30, isa ka martsa ang ginlunsar sang KM, Liga ng Agham para sa Bayan, Katipunan ng mga Gurong Makabayan, Revolutionary Organization of Lumads, Cordillera People's Democratic Front, kag Katipunan ng mga Samahang Manggagawa sa sulod sang University of the Philippines-Diliman sa Quezon City.

May yara man sang malip-ot nga programa ang KM-Kira Mindoro sa sulod sang Polytechnic University of the Philippines (PUP)-Manila sadtong Marso 29. Bitbit nila ang isa ka dako nga balatengga, kag mga bandera sang Partido, BHB kag sang NDF nga ila ginsab-it sa ikaapat kag ikalima nga panalgan sang bilding sa kampus pagkatapos sang programa.

Wala-tuo man ang operasyon-dikit kag operasyon-pinta sang mga rebolusyonaryong organisasyon para sa anibersaryo. Nakita ang mga pinta, poster, istiker kag iban pa nga gin-obra nga arte sang KM sa PUP-Manila, De La Salle University-Manila, College of Saint Benilde kag Rizal Avenue sa Manila.

Nagpinta man kag nagpangtapik sang mga poster ang Christians for National Liberation sa dalanon sang Aurora Boulevard Extension sa Quezon City. Ginlunsar man sang KM-SMR ang pagpangtapik sang mga pahayag kag istiker sa mga unibersidad sa rehiyon sang Davao, balwarte sang mga Duterte.

Nagpaguwa man sang pahayag ang lain-lain nga pang-rehiyon nga tsapter sang NDF kag mga organisasyon sa idalum sini agud tamyawon ang anibersaryo sang BHB. Subongman, nagtamyaw sa anibersayo ang pila ka internasyunal nga mga partido kag organisasyon lakip ang Friends of the Filipino People in Struggle, Cairde na Filipínigh Committee sang Anti-Imperialist Action Ireland kag Communist Party of Australia (Marxist-Leninist). AB

NMESIS, gamit-militar sang US, itambak sa Pilipinas

GINSUG-ALAW SANG MGA protesta sang mga progresibo nga grupo ang pagbisita sa Pilipinas sang bag-o nga tiglikom sa depensa sang US nga si Peter Hegseth sadtong Marso 28. Yari sa pungsod si Hegseth tubtob Marso 29, para pulungon ang mga upisyal sa depensa kag militar sang Pilipinas agud iduso ang mapang-gyera nga adyenda sang US sa Pilipinas kag sa Asia.

Isa sa adyenda ni Hegseth ang pagtambak sang mga gamit-militar sang US sa pungsod, santo sa estratehikong katuyuan sini nga palibutan ang China gamit ang *first-island chain*. Pagkatapos nga mapwesto ang Typhon Missile System sa norte sang Pilipinas, plano naman sang US nga ipwesto sa pungsod ang NMESIS (Navy Marine Expeditionary Ship Interdiction System).

Ang NMESIS isa ka sistema sang misayl nga *anti-ship* ukon nagapalupok sang barko. Ginakarga ini sa isa ka *unmanned ground vehicle* (dako nga trak) nga ginatawag nga ROGUE Fires Carrier kag may karga nga Naval Strike Missile (NSM). Ang NSM mga misayl nga pwede maglupad sang tubtob 185 kilometro mga "stealth feature" agud indi matumod. Ang sistema nga ini ginagamit sang US Marine Corps para sa malagyo nga mga atake batuk sa mga barko halin sa duta.

Kadungan sang NMESIS, magadeploy ang US sang mga *unmanned surface vessel* nga gamiton sang US sa South China Sea. Kinaandan nga magagmay kag *portable* nga mga "drone" nga pangdagat ini; kag naka-desenyo para sa malain nga panahon sa kadagatan kag makitid nga alagyan sang tubig. Kargado ang mga ini sang mga *sensor*, kamera, sistemang ISR kag *sonar*. Pwede ini direkta ukon indi direkta nga kontrolon sang tawo. Ginagamit ini para sa pagpaniktik, sarbeylans, rekorida kag pagdirehir sang trapik sa dagat.

Ang mga gamit nga ini uyatan sang gintukod nga Littoral Rotational Force-Luzon sang 3rd Marine Littoral Regiment sang US. Pareho sang mga nauna nga "rotational force," mangin permanente ang presensya sini sa kadagatan kag mga baybayon sang Pilipinas, lapas sa reaksyonaryo nga konstitusyon nga nagadumili sa presensya sang mga dumuluong nga tropa. "Ipakilala" ang permanente nga pwersa nga ini sa maabot nga Balikatan 2025, kon diin gamiton sang US ang Pilipinas bilang lunsaran sini sang gyera batuk sa China.

Koresponsal

Pagka-doktor sa hukbo sang banwa

Sa sulod sang Bagong Hukbong Bayan (BHB), nanari-sari nga propesyon ang natun-an sang mga Pulang hangaway. Sa pagsulong sang gyera, nagatungod man sila bilang titser, abogado, artista, manugkanta, nars ukon doktor kag iban pa nga trabaho, tanan para sa interes sang masang pigos.

Ini ang natun-an ni Kaupod Sey, isa ka pamatan-on nga hangaway nga subong nagahulag sa rehiyon sang Bicol. Halin pa pagkabata, handum na niya nga mangin doktor apang kahibalo siya nga indi masarangan sang iya mga ginikanan nga pa-eskwelahon siya sang medisina.

"Ano man ang mahimo sang duha ka ektarya nga duta sa lima ka magulutod nga sa kapigado sang pangabuhi isa ka kahig, wala sang halos matuka," siling niya. Kahibalo si Sey nga "milyones" ang kinahanglanon para maka-eskwela kag makatapos sa burges nga eskwelahan. Literal lang siya nga "nakatapak" sa kolehiyo tungod indi masarangan nga gastuhan sang iya magamay nga sweldo halin sa pagka "working student" ang mga galastuhan sa pag-eskwela.

Indi bag-o kay Ka Sey ang rebolusyonaryong kahublagan. Aktibo nga mga katapo sang Partido sa lokalidad ang iya mga ginikanan. Nagdako siya nga masami nila makasalamuha ang mga kaupod.

"Naganyat" siya sa BHB, rason sang iya pagpatapo sa hukbo sang banwa. "Lain gid ang dating sang NPA sa akon. Kon magkadto ako sa ila kag kon magpauli na ako sa balay daw may kulang sa akon," siling niya. "Daw love at first sight."

Sa sulod sang hukbo, amat-amat niya nga napadalum ang iya paghangup sa mga bagay-bagay. Kaupod ang pareho niya nga hangaway, gintunan niya ang sosyedad kag rebolusyon, nagpangahas nga ipraktika ang mga natun-an diri.

"Apang ang pinaka-eksayting, diri pwede ko gali padayunon ang handum ko - ang mangin doktor!" siling ni Ka Sey.

Sang sini lang, nakatapos siya, kaupod ang 11 pa halin sa lain-lain nga yunit sang BHB-Bicol, sang paghanas medikal nga ginlunsar sa isa ka larangan gerilya sang Norben Gruta Command. Dako nga kadalag-an ini sa pagsulong sang rebolusyonaryong hilikuton. Ginhanda sini ang mga Pulang hangaway para maghatag sang libre nga serbisyo medikal sa masang mangunguma.

Sa iya pagtapos, nangin lubos nga kombat medik si Ka Sey.

NTF-Elcac, ginbweltahan sang rebolusyonaryong pamatan-on

GINBWELTAHAN SANG REBOLUSYONARYONG pamatan-on ang sini lang pahayag sang pasistang National Task Force-Elcac angot sa serye sang mga aktibidad nga ginpatigayon sang KM sa Metro Manila, ilabi na ang sa mga unibersidad, agud saulugon ang ika-56 nga anibersaryo sang Bagong Hukbong Bayan.

Gina-target subong sang ahensya ang mga institusyon pang-edukasyon sa tabon sang pagpangapin sang akademikong kahilwayan.

Suno kay Ka Maria Laya Guerrero, pungsodnon nga tagpamaba sang KM, indi magluntad ang akademikong kahilwayan kon gina-ipit ang mga pagtuon kag talakayan sa sulod sang eskwelahan kag lubos nga pagpang-ipit sa mga estudyante, organisasyon kag mga administrador ang plano sang NTF-Elcac nga "imbestigahan" ang mga unibersidad. Pareho sang nagligad, segurado nga targeton sang ahensya ang mga ligal nga organisasyon masa kag institusyon.

4 ka taktikal nga opensiba, ginlunsar sang BHB-Masbate

GINKUMBINAR NGA OPERASYON haras, demolisyon kag pagsilot ang ginpatigayon sang Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Masbate (Jose Rapsing Command) sa sulod sang siyam ka adlaw agud birahon ang ginisa nga pwersa sang militar, pulis kag mga CAFGU.

Sadtong Marso 24, ginpalukpan sang mga Pulang hangaway ang detatsment sang CAFGU sa Barangay Manlut-od, Placer. Duha ang napatay kag duha ang napilasan sa mga pasista.

Sadtong Marso 22, isa ka operasyon haras ang ginlunsar sang Pulang hukbo sa isa sa mga hedkwarters sang militar sa Barangay Estampar, Cataingan. Ginpalukpan man sang mga Pulang hangaway ang tropa sang militar nga nagakampo sa Barangay San Vicente, Dimasalang sadtong Marso 15.

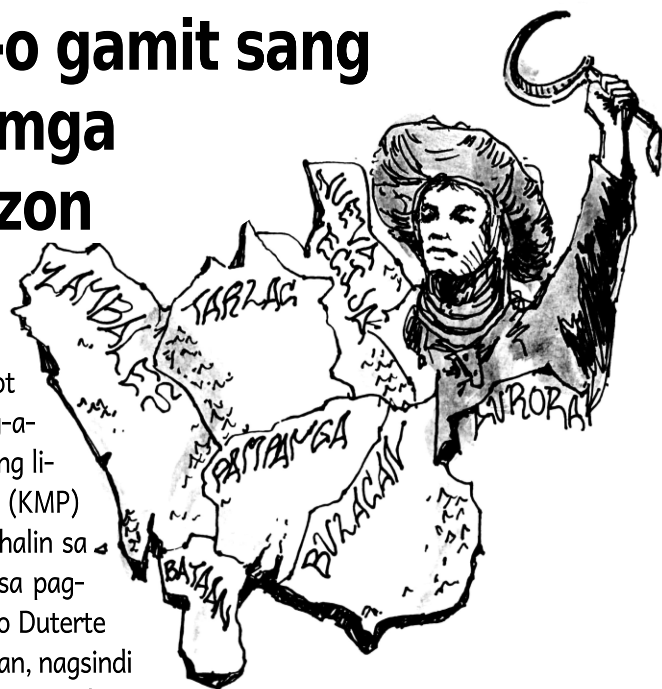
Sadtong Marso 17, ginparalisa sang BHB-Masbate ang isa ka *mixer truck* sa Barangay Santa Cruz, Placer nga ginapanag-iyahan sang isa ka kumpaniya sa konstruksyon tungod sa paglapas sa pagsulundan sang rebolusyonaryong kahublagan.

Sa Bukidnon, ginpapanaugan sang sangsyon sang BHB ang isa ka negosyante nga nagapang-agaw sang duta sa Barangay Siloo, Malitbog sadtong Abril 5. Ginsunog sang Pulang hukbo ang isa ka bilding kag makina nga ginagamit sa pagproseso sang kamote kahoy nga ginabana-bana ₱3 milyon. Nakumpiskar man sang hukbo ang isa ka pusil kag duha ka radyo.

Aktibo nga depensa. Sa Camarines Sur, duha ka beses nga nakapangapin ang BHB-West Camarines Sur (Norben Gruta Command) sa pag-atake sang mga soldado sang 81st IB kag 16th IB sadtong Pebrero 23 kag 24 sa banwa sang Ragay. Indi magnubo sa 11 ka soldado ang napatay kag pito ang napilasan. Napatay ang Pulang hangaway nga si Angelo “Ka Kim” San Diego.

Sa Negros Occidental, nakapangapin man ang yunit sang BHB-Northern Negros (Roselyn Jean Pelle Command) batuk sa pag-atake sang 79th IB sadtong Marso 18 sa Barangay General Luna, Toboso. Tatlo ka soldado ang gin-report sang 79th IB nga napilasan sa sumpunganay apang ginabana-bana nga madamo pa ang nahalitan.

Pagpang-agaw kag pagbag-o gamit sang duta, ginpakigbatuan sang mga mangunguma sa Central Luzon

Sadtong Marso 24-28, nagtukod sang kampong protesta ang mga mangunguma halin sa Central Luzon sa atubang sang Department of Agrarian Reform sa Quezon City agud ipalab-ot ang hugot nila nga pagpamatuk sa lapnagon nga pagbag-o gamit kag pagpang-agaw sang kadutaan kag pasismo sang estado sa rehiyon. Sa sulod sang lima ka adlaw, ginpangunahan sang Kilusang Magbubukid ng Pilipinas (KMP) ang mga programa kag talakayan, kaupod ang ila mga tagasuporta halin sa lain-lain nga demokratikong sektor. Gintapos ang kampuhan paagi sa pagtambong sa protesta sa Liwasang Bonifacio agud pasabton si Rodrigo Duterte sa iya mga krimen batuk sa katawhan. Sa ulihi nga gab-i sang kampuhan, nagsindi sila sang mga kandila para sa mga biktima sang indi magnubo sa 22 ka masaker sa kubay sang mga mangunguma sang rehimen Duterte, kadungan sang mga biktima sa peke nga gyera sa droga.

Ginatawag nga Kamalig sang Bugas sang Pilipinas ang Central Luzon tungod sa mataas nga produksyon sini sang bugas (20% sa bug-os nga pungsod). Ini ang may pinakalapad nga erya para sa produksyon sang humay (705,078 ektarya) kag may pinakataas nga patubas nga 5.13 metriko tonelada kada ektarya.

Sa nagligad nga mga dekada, linibo ka ektarya sang mga humayan ang ginkumbert para sa gamit residensyal, komersyal kag industriyal. Ginpuno man ang rehiyon sang mga proyektong imprastruktura, kadam-an malagpad nga dalan, nga nagresulta sa pagpalayas sa nga mangunguma kag pagguba sa mga duta nga ulumhan. Sa datos sang estado, nabuhinan sang tubtob 29% ang kalaparon nga erya sang mga ulumhan sa rehiyon sa tunga-tunga sang 1991 kag 2012, sa tantos nga kapin 9,000 ektarya kada tuig. Sa tunga-tunga naman sang 2012 kag 2022, dugang nga 82,269 ektarya pa nga mga ulumhan ang nadula, katumbas sang 18.44% sa kabug-osan nga duta pang-agrikultura sa rehiyon.

Suno sa KMP, gina-trato sang gobyerno ang Central Luzon bilang blangko nga papel para sa imprastruktura kag mga proyektong *real estate*. Ginbatikos nila ang halit nga ginatuga sa palangabuhian kag ekolohiya sang programang Build Better More (2023-2028) sang rehimen Marcos, nga pagpadayon sang Build, Build, Build (2017-2022) sang rehimen Duterte. Napulo kag pito sa pangkabug-osan nga 149 "flagship project" sini yara sa Central Luzon. Napulo kag duha sa mga ini imprastrukturang pang-transportasyon (paluparan kag dalan) kag walo nasugdan na ang konstruksyon. Ang New Clark City, isa ka higante nga proyekto nga nagasakup sang kapin sa 10,000 ektarya, wala gin-upod sa ginpangalanan nga mga "flagship project" bisan yara sa proseso na ini sang implementasyon.

Santo sa datos sang gobyerno sadtong 2022, gintalana sa proyekto nga ini ang 99% sang ₱1.54 trilyon nga pangapital nga ginabubo sa rehiyon. Ang 56% sang pangapital nga ini dumuluong nga utang (ginatawag nga "official development assistance" halin sa Japan) kag 41% napaidalum sa iskemeng *public-private partnership* ukon kasosyo sa mga dalagko nga burgesya kumprador.

Duha sa "flagship project" sang rehimen ang Central Luzon Link Expressway (CLLEX) kag North Luzon East Expressway (NLEE). Pareho sang nauna nga mga *expressway*, ginadalasa sini ang mga humayan. Pondohan sang dumuluong nga pautang halin sa imperyalistang institusyon nga JICA ang amo nga proyekto.

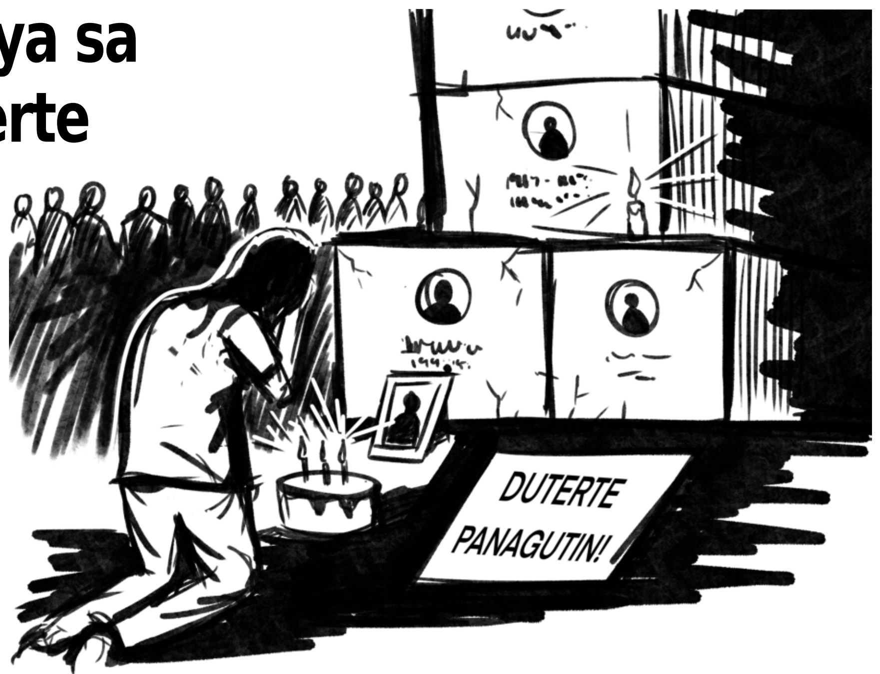
Sa pagtuon sang KMP, nagalab-ot sa 704 ektarya sang mga ulumhan ang nagakadula tungod sa mga proyekto nga ini. Nagakahulugan ini sang pagbagsak sang ani sang humay tubtob 4,641 metriko tonelda, katumbas sang 3,017 metriko tonelada nga bugas, kada tuig. Suno sa mga mangunguma, ang nagakadula nga ini bastante na para pakaunon ang ginakabig sang estado nga "food poor" sa mga probinsya sang Bataan, Pampanga kag Aurora sa bug-os nga tuig.

Ginabutang man sa peligro sang mga proyekto nga ini ang nabilin nga ulumhan sa madugay kag masami nga pagbaha tungod nabuhinan sini ang kapasidad sang duta nga suyopon ang tubig-ulan.

Wala labot sa proyekto nga ini, naghimbunanay ang rehimen Marcos kag pinakadalagko nga burges-kumprador para sa panibag-o nga serye sang pagbag-o-gamit sang duta pang-agrikultura sa rehiyon. Lakip diri ang 290 ektarya nga mga ulumhan nga butangan sang mga proyektong residensyal-industriyal nga Crescendo sang Ayala Lanc Inc; mga ulumhan sa higad sang *expressway* nga plano nga patindugan sang mga komersyal nga tindahan sang SM Prime; kag ang 200-ektarya sa Tarlac City nga ikumbert padulong sa "economic zone" sang Aboitiz Infracapital.

Suno sa KMP, pagsugal sa kasegurohan sa pagkaon sang pungsod kag pagbutang sa peligro sang minilyon ka Pilipino sa mga kalamidad ang pagpahanugot sa mga korporasyon nga hawanan ang mga dutang pang-agrikultura. AB

Salabton kag hustisya sa mga biktima ni Duterte

Nagtipon sa Liwasang Bonifacio ang mga myembro sang progresibo nga grupo sadtong Marso 28 para magsindi sang kandila, indi agud dumdumon ang ika-80 nga kaadlawan ni Rodrigo Duterte, kundi agud manawagan sang pagpasabat kag hustisya para sa mga biktima sang pinakalubha niya nga krimen batuk sa pumuluyong Pilipino. Ang demanda nila, pamatbatan siya nga may kasal-anan sa krimen sa katawhan nga pagpatay sa tigayunon nga pagbista sang International Criminal Court (ICC).

Nagalaum sila nga arestuhon man ang iban pa nga kahimbon ni Duterte sa mga krimen nga ini, ilabi na si Ronald "Bato" dela Rosa, kag iban pa nga berdugo nga mga hepe sang pulis. Ginsukot man nila ang administrasyon Marcos sa nagapadayon pa gihapon nga mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung kag ginatuga sini nga pagantus sa pumuluyo.

Nagapanguna nga nagpakigbahin sa hublag ang mga pamilya sang mga biktima sang ekstrahudisyal nga pagpamatay, mga mangunguma halin sa Central Luzon, mga estudyante, manunudlo, kag iban pa. Ginpangunahan ang hublag sang Bagong Alyansang Makabayan (Bayan). Naglunsar man sang protesta sa adlaw nga ini ang mga grupo sa Tarlac, Quezon, kag sa Iloilo City.

Sa luwas sang pungsod, ginlunsar sang Bayan-Europe ang Duterte Panagutin Campaign Network sa The Hague, The Netherlands sadto man Marso 28. May yara man sang mga protesta sa Australia, Hong Kong, Japan, Belgium, France, Switzerland, United Kingdom, Canada kag United States.

Samtang, gin-kwestyon sang mga migranteng mamumugon ang panawagan sang kampo ni Duterte para sa "Zero Remitance Week" ukon pag-untat sang pagpadala sang kwarta sang mga OFW sa ila mga pamilya sa Pilipinas bilang porma sang pagsuporta kay Duterte. Imbes, nagpanawagan sila sang suporta para sa kinamatarung kag kaayuhan sang mga OFW, kag indi para sa isa ka manugpatay-tawo.

Paggulong sang proseso sa ICC

Tayuyon nga nagagulong ang kaso ni Duterte sa ICC antes ang liwat niya nga pag-atubang sa Pre-Trial Chamber (PTC) 1 sa Septyembre.

Sadtong Marso 21, ginmanduan sang PTC 1 ang Victims Participation and Reparations Section (VPRS) sang ICC nga magproponer sang proseso sang aplikasyon kag pagparehistro sang mga biktima. Pamaagi ini sang ICC agud makapartisipar ang mga biktima sa bug-os nga proseso, halin sa panugod sang imbestigasyon tubtob sa paghatag sang reparasyon pagkatapos sang pagpamatbat.

Kabahin sang mga katungdanan sang VPRS ang mga masunod: 1) paghatag sang impormasyon sa mga biktima tuhoy sa ila mga kinamatarung kag pagbulig sa ila nga makigbahin sa proseso sang ICC; 2) pagsuporta kag pagbulig sa mga biktima agud maagum ang reparasyon ukon bayad-kahalitan kag pagseguro nga may akses sila sa proseso sang reparasyon nga mahimo yara sa dagway sang kwarta, restitusyon, pagkabutang, rehabilitasyon ukon simboliko nga tikang; kag 3) makig-angot sa Trust Fund for Victims agud hatagan sang kumprehensibo nga suporta ang mga biktima sa bug-os nga hudisyal nga proseso.

Ginpaatubang naman sadtong Marso 24 sang Office of the Prosecution ang 181 ka bilog nga ebidensya sa kampo ni Duterte para sa ila imbestigasyon. Nagapanguna nga abogado ni Duterte si Nicholas Kaufman, isa ka British-Israeli. Ang amo sini nga paghatag sang mga ebidensya santo sa proseso sang "pagbuyagyag" nga ginapaseguro nga ipahibalo ang mga ebidensya sa ginkasuhan. Suno sa mga imbestigador, unod sang dokumento nga ginpadala nila ang mga materyal kag report nga nasulat sa ginpaguwa sa mandamyento de aresto batuk sa iya.

Samtang, ginkastigo sang duha ka lagting nga abogado sa tawhanon nga kinamatarung ang pagpaniplang ni Vice President Sara Duterte sa ginsiling niya nga indi dapat kasuhan sang krimen batuk sa katawhan ang iya amay tungod 43 ka kaso lang ang ginbasehan sang mandamyento de aresto. Suno kay Atty. Kristina Conti, "simplistiko" ang pahayag ni Duterte nga pwede makakumbinsir sa pila pero indi sang korte. Siling ni Conti, ang 43 ka kaso nga ginhapag sang prosekusyon sa pangpangayo sini sang mandamyemto nagatiglawas lang sa lapnagon nga mga atake, agud lang ipaguwa ang mandamyento de aresto. Sa pagkamatuod, pwede pa madugangan ang ipasaka nga kaso kay Duterte sa liwat niya nga pag-atubang sa korte sa Septyembre.

Samtang, wala-tuo man ang pasundayag ni Sen. Imee Marcos sa duha ka beses niya nga paglunsar sang mga *hearing* sa Senado sadtong Marso 20 kag Abril 3 angot sa pag-aresto kag pagpriso kay Duterte sang ICC. Luyag nga pagwaon sang senadora nga sayup, lapas sa sobereniya kag inhustisya ang pagdakup kay Duterte. AB

SA MALIP-OT NGA PULONG

₱40

dugang-sweldo sa Bicol nga ginhatag sa duha ka parte-parte una ₱20 sa Abril kag ₱20 sa Disyembre. Ipasaka sini ang sweldo padulong sa ₱435/adlaw, nga wala pa sa katunga sa makabuhi nga adlawan nga sweldo nga ₱1,226 sadtong Disyembre 2024.

7 sa 10

nga parsela sang duta indi lubos ginapanag-iyahan sang mga nagabungkal sini; 2.4 milyon ka parsela lang sang duta ang lubos nga ginapanag-iyahan sang nagabungkal diri sadtong 2022, mas manubo kumparar sa 3.6 milyon ka parsela sadtong 2012.

7.5 M

ka bubong ukon 27.2% sang mga pamilyang Pilipino ang naga-antus sang "indi boluntaryo nga gutom" sa tunga-tunga sang Enero kag Marso, pinakamataas halin sa panahon sang *lockdown* sadtong pandemya sang 2020.

Ginkuhaan: Social Weather Station

43%

lang sang mga prangkisa sang dyip ang nakonsolida, taliw-as sa daan nga ginagiit sang LTFRB nga "mayoriya" ukon 86% na ang konsolidado.

$17.2 B

ang nalista nga manggad ni Manny Villar subong nga tuig, mas dako kumparar sa $6.2 bilyon ka dolyar nga manggad niya sadtong 2024. Ginasiling nga tungod ini sang ispekulasyon sa duta sang kumpaniya niya nga Golden MV nga nag-ganar sang ₱1 trilyon nga kita.

Source: Forbes' Billionaires 2025

$87 MILYON

ayuda nga ginhatag sang US sa dagway sang pondo, paghanas kag armas sa Philippine National Police halin 2016 tubtob 2018; ginakabig ini nga "kontribusyon" sang US sa gyera kontra-droga kag mga krimen batuk sa katawhan ni Rodrigo Duterte.

$5.58 BILYON

nga balor sang **20 ka daan na nga eroplano pang-gyera nga F-16** nga gindispatsar sang US paagi sa pagbaligya sang mga ini sa Pilipinas. Gingamit sang AFP ang mga eroplano nga kaangay sini sa pagpangbomba sa kaumhan, nga nagahalit sa kagulangan kag mga sibilyan nga komunidad.

400,000

ukon 1/5 sang bug-os nga populasyon sang **Gaza** (2.3 milyon) ang ginabana-bana nga direkta kag indi direkta nga **napatay sa henosidyo sang Israel** halin Oktubre 7, 2023. Dugang sa mga napatay sa pagpangbomba nga masobra 60,000 ang mga **napatay sa gutom kag kawad-on sang atensyon medikal.**

Away sang mga manunudlo para sa kinamatarung kag kaayuhan, nagasulong sa mga unibersidad

ULULUPOD NGA NAGAPAKIG-AWAY ANG mga manunudlo kag empleyado sang mga pribado kag pangpubliko nga unibersidad agud itib-ong ang ila mga kinamatarung kag kaayuhan. Paagi sa pakig-negosasyon para sa ila c*ollective bargaining agreemement* (CBA), ginapakig-away sang mga unyon sang mga manundulo ang makatarungan nga sweldo, mga benepisyo kag iban pa nga kinamatarung.

Sadtong Marso 25, nagkadto sa upisina sang National Conciliation and Mediation Board (NCMB) sang Department of Labor and Employment (DOLE) sa Intramuros sa Manila ang University of Santo Tomas Faculty Union (USTFU) para maghapag sang *notice of strike.* Nagdesisyon ang unyon nga ihapag ini pagkatapos ang masobra isa ka tuig nga indi paghisugot sa administrasyon sa hambalanon sang CBA para sa 2021-2026.

Nagdeklarar ang unyon sang *deadlock* sadtong Marso 14 tungod sa indi mabaton nga mga tanyag sang administrasyon. Lakip sa ginagiit sang USTFU ang 100% nga benepisyo sa ikaayong lawas para sa tanan nga katapo sang unyon, mas mataas nga badyet para sa mga promosyon, kag iban pa nga benepisyo.

Naglunsar sang gab-i sang pagpangamuyo kag pakig-isa ang USTFU sa kampus sadtong Marso 26, isa ka adlaw pagkatapos maghapag sang pahibalo nga welga. Nagtambong kag nakig-isa sa ila hublag ang mga katapo sang Ugnayan ng mga Nagkakaisang Manggagawa ng UST Hospital kag mga pamatanon nga Tomasino.

Sa Lyceum of the Philippines University (LPU), nagdesisyon man ang Lyceum Faculty Association (LFA) nga maghapag sang *notice of strike* sadtong Marso 26 tungod sa *deadlock* sa negosasyon para sa CBA. Ginagiit sang LFA sa CBA ang dugang nga sweldo, alawans, kag pagpakakas sang pilit nga pagparetiro pagkatapos sang 20 ka tuig nga serbisyo sang mga manunudlo.

Wala labot sa UST kag LPU, sa subong nagagulong man ang negosasyon sang mga unyon sang mga manunudlo sa Siliman University kag Centro Escolar University.

Samtang, napaatras sang mga empleyado sang Benguet State University (BSU) nga napaidalum sa sistemang Job Order (JO) kag Contract of Service (COS) ang isa ka indi makatarungan nga kasugtanan nga ginapilit sa ila sang administrasyon. Sadtong Marso 24, ginpilit sang BSU ang mga JO/COS nga magsulod sa kasugtanan nga nagasiling nga makabaton lang sila sang sweldo sa panahon nga may yara sang bastante nga pondo ang unibersidad.

Antes pa ang kontrobersyal nga kontrata, permanente na nga nagakaatrasar ang sweldo sang mga kontraktwal. Suno sa mga report, wala pa nila nabaton ang sweldo para sa Pebrero samtang may pila nga wala pa nakabaton sang para sa Enero.

Sa pagkabuyagyag sang ila kahimtangan sa publiko, napilitan ang BSU nga magpaguwa sang pahayag kag pagpaathag angot diri. Nagrason ang administrasyon sang unibersidad nga kulang gid subong ang pondo apang segurado kuno nga bayaran nila ang mga JO/COS.

Sa mga away kag paghimakas nga ini sang mga manunudlo, nagpahayag sang bug-os nga suporta sa ila ang Alliance of Concerned Teachers kag mga tsapter sini.

Mga Mindoreño, nagapakig-away sa pagwasak sa kapalibutan kag para sa palangabuhian

NAGHULAG ANG MASANG Mindoreño sa duha ka separado nga higayon agud pamatukan ang pagpangwasak sa kapalibutan kag agud pangapinan ang ila palangabuhian.

Sadtong Marso 23, nagtipon ang mga residente sang Barangay Talabaan, Mamburao, Occidental Mindoro sadtong Marso 23 para sa isa ka *prayer rally* batuk sa mapangwasak kag mapaniplang nga operasyon nga *dredging* sang PERRC Construction and Development Corporation.

Suno sa Mindoro Forum Network (MFN), ginsugdan sang kumpaniya ang *dredging* sa tabon nga "river restoration" sang Suba sang Pagbahan. Apang, wala ini nagkutkot sa gintalana nga lugar sa bukana sang suba. Imbes, nagkutkot ini sa kadagatan nga pila ka kilometro halin sa baybay sang barangay.Tungod sini, indi makapanagat ang mga mangingisda. Wala na sila sang makuha tungod nagapalagyo ang mga isda sa gahod sang halos 18 ka oras nga pagkutkot sang barko sini.

Sadtong Pebrero 25, temporaryo nga ginpauntat sang Gobyerno sang Banwa sang Mamburao ang *dredging* sang kumpaniya pagkatapos makabaton sang mga reklamo halin sa mga residente sang Barangay Talabaan. Sa ila hublag, panawagan nila nga permanente nga ipauntat ang operasyon sang kumpaniya kag ipreserba ang kadagatan, ilabina ang mga bahura (bato kag balas sa higad baybay) diri. Nagapanawagan man sila sa gobyerno nga pangapinan ang mga mangingisda kag ila palangabuhian.

Samtang, ululupod nga nagsindi sang kandila ang mga katapo sang Samahan ng mga Magsasaka sa Guinobatan (SMG) kag MFN sa atubang sang city hall sang Calapan City, Oriental Mindoro sadtong gab-i sang Marso 28 para manawagan sa lokal nga gobyerno nga punggan ang pagkudal sang isa ka korporasyon sa Barangay Guinobatan. Isa ka adlaw antes sini, nag-abot ang mga tinawo sang MENAKOR Corporation kag pilit nga nagtukod sang kudal base sa permit nga ginhatag sang barangay. Gina-angkon sang MENAKOR, nga ginapanag-iyahan ni Jolly Lim Ting, ang 158 ektarya nga duta sa barangay.

Suno sa mga residente, wala sang ginpatigayon nga nagakaigo nga konsultasyon sa ila ang barangay. Tuman ka apektado sang pagpangkudal ang duta, palangabuhian kag puluy-an sang mga residente nga pila na ka henerasyon nga nagapuyo kag nagatrabaho diri.

Suno sa MSG, 1998 pa sang magsugod nga ipanagtag sang Department of Agrarian Reform (DAR) sa mga mangunguma sang Guinobatan ang Certificate of Land Ownership Award ukon CLOA. Apang tubtob subong, padayon nga naga-atubang sang pagpang-agaw sang duta ang mga mangunguma. Ginabana-bana nga 600 ka pamilya ang mapalayas sa pagpang-agaw nga ini.

Mangunguma, gin-abdak sang militar sa Masbate

Gin-abdak kag ginsakay sa *van* sang mga katapo sang 96th Military Intelligence Company (MICO) sang 9th ID ang isa ka residente kag mangunguma sa Barangay Cabangcalan, Placer, Masbate sadtong Marso 29, alas-6 sang aga. Ginkilala ang biktima nga si Junior Tuling, 56 anyos.

Daan na nga biktima sang pilit nga "pagpasungka" sang militar si Tuling. Sadtong 2021, pilit siya nga "ginpasungka" sang mga soldado sa kasagsagan sang paglunsar sang Retooled Community Support Program (RCSP). Sa Masbate, madamo na ang kasubong ni Tuling nga "nagsurender" kag pagkatapos kon magpamalibad nga magpagamit sa militar bilang ahente sa paniktik ukon mag-CAFGU gina-ipit sang mga soldado.

Nagapanawagan sang bulig ang pamilya kag himata ni Tuling agud hibaluon ang iya nahamtangan. Demanda nila nga mapasabat ang mga berdugo nga militar kag mahatagan sang hustisya ang biktima. Nagapanawagan sila sa lokal nga upisyal sang barangay nga aksyunan kag maghimo sang mga tikang agud pangitaon ang biktima kag segurohon ang iya kaluwasan.

Sa isa ka separado nga insidente sadtong Marso 27, ginkastigo sang mga tinawo sang 96th MICO si Totong Cuyos, mangunguma kag residente sa Barangay Cabrera, Dimasalang. Magluwas diri, nareport sa ikaduha nga distrito sang Masbate ang lapnagon nga pangpangawat sang militar sa mga sibilyan nga ginapaguwa nga hinimuan sang Bagong Hukbong Bayan.

Pag-aresto. Sa Quezon, gin-aresto sang 85th IB kag mga pulis ang mga sibilyan nga sanday Darwin Palo kag Jay-Ar Molantes sa Lucena Grand Terminal, Lucena City sadtong Marso 27. Ang mga biktima pakadto tani sa Bulacan para didto magtrabaho.

Si Palo, mangunguma nga halin sa banwa sang Lopez sa Quezon, ginbansagan sang mga pulis nga isa sa mga “most wanted” nga kriminal sa rehiyon sang Calabarzon. Suno sa ila, nagaatubang si Palo sang anum ka sampaw-sampaw nga kaso lakip ang madamuan nga pagtilaw nga pagpatay kag paglapas sa Anti-Terrorism Act of 2020. Ginapasibangdan man siya nga kolektor sang BHB-Quezon para sa ginasiling “permit-to-campaign” subong nga eleksyon 2025. Samtang, wala gin-report sang mga pulis ang pagkadakup kay Molantes.

Peke nga pagpasungka. Liwat ginpaguwa sang mga pulis sang Cebu nga "nagsungka" sa ila ang isa ka 25-anyos nga lalaki nga mangunguma nga residente sang Barangay Bonbon, Aloguinsan, Cebu sadtong Marso 28. Ginpaguwa sang mga pulis nga siya "tagasuporta sang BHB." Suno sa mga residente sang Barangay Bonbon, kon diin may away sa duta ang San Roque Farmers Association, daan na nga ginpaguwa nga "nagsurender" ang amo nga mangunguma.

Samtang, ginkadtuan sang mga soldado sa idalum sang 31st Civil Military Operations (CMO) ang balay sang tsirman sang San Roque Farmers Association (SRFA) sa Barangay Bonbon sadtong Marso 11. Gin-haras kag gingamo sang pito ka soldado si Pio Del Rosario agud punggan siya sa pagkundena kag pagbuyagyag sang militarisasyon kag pagpang-ipit sa ila komunidad. AB

Kasugtanan GRP-MILF, ginalabugay sang rehimen Marcos

WALA NALIPAY ANG liderato sang Moro Islamic Liberation Front (MILF) sa pagtalana ni Ferdinand Marcos Jr kay Abdulraof Macacua bilang bag-o nga temporaryo nga pinuno nga ministro sang Bangsamoro Transition Authority (BTA). Suno sa pahayag nga ginpaguwa sang Komite Sentral sini, wala sang ginhimo nga konsultasyon si Marcos kag supak ini sa rekomendasyon nga ipabilin ang subong nga pinuno nga ministro nga si Ahod Ebrahim (Al Haj Murad). Mas malapit sa rehimen Marcos si Macacua, nga isa man ka lider sang MILF.

Sa mando ni Marcos, si Murad ginpili nga isa na lang sa 80 ka pang-rehiyon nga tiglawas, bagay nga wala niya ginbaton. Gintalana si Murad sa BTA sadtong 2019 sang sadto presidente Rodrigo Duterte. Siya ang subong nga pinuno sang MILF kag *commander-in-chief* sang Bangsamoro Islamic Armed Forces, ang armado nga kamot sang MILF.

Supak sa pinal nga kasugtanan pangkalinong nga ginpasar nga layi bilang Bangsamoro Organic Law (BOL) ang lubos nga pagpasilabot sang rehimen Marcos sa internal nga proseso sang MILF. Ginlabugay sini ang mga probisyon kon diin nakasulat ang "prinsipyo sang awtonomiya" sang grupo. Napasar ang layi nga ini sa panahon pa sang rehimen Aquino, apang tubtob subong wala pa ini lubos nga napatuman tungod wala pa nalunsar ang una nga eleksyon para sa pagtukod sang awtonomiya nga gobyernong Bangsamoro.

Supak man sa BOL ang pagtalana ni Marcos sa 34 lang sa 41 ka tinawo sang MILF sa BTA. Nakasulat sa BOL nga ang BTA pagapamunuan mayor sang MILF, sekundaryo sang mga pwersa sang Moro National Liberation Front kag mas malayo nga pang-tatlo ang mga indi Moro nga mga tumandok nga pumuluyo. Nadula ang mayoriya nga pusisyon sang MILF sang ilisan ni Marcos ang 70 ka tinawo sini sadtong Marso 3.

Sa pagpasilabot sang rehimen sa BTA, ginapahuyang ni Marcos ang kredibilidad sang pamunuan sang MILF. Sa pagtalikod kag pagbalewala sini sa mga rekomendasyon sang MILF, epektibo nga ginkuhaan ni Marcos sang kinamatarung ang MILF nga pamunuan ang BTA nga subong nagadumala sa BARMM. Ginaguba man sini ang pagsalig sang pumuluyong Moro sa proseso sang kalinong.

Sa pagbalewala sang Gobyerno sang Pilipinas sa mga probisyon sang BOL, ginpakita sini ang pagkatuso sang GRP, kag sa partikular ang rehimen Marcos, sa ginsudlan sini nga mga kasugtanan sa negosasyon sa kalinong.

Pag-ugyon sang Marawi sa pumuluyong Palestino. Kapin sa 800 ka residente sang Marawi City ang naglunsar sang "solidarity run" sa "Ground Zero" sang syudad sadtong Marso 27 bilang pag-ugyon sa pumuluyong Palestino pagkatapos ibasura sang Israel ang untat-lupok kag liwat ginbomba ang Gaza. Naglanog ang singgit sang mga naka-tiil nga tumalambong para "Free Palestine" kag "From the river to the sea, Palestine will be free" sa sadto mapagsik nga komunidad. Tubtob subong, wala pa gihapon nakabalik ang mga residente sa Ground Zero nga pata-rasak nga ginbomba sang rehimen Duterte sadtong 2017.

Pasaka sukot sa LRT. Nagtipon ang mga mamumugon, estudyante kag imol sa Monumento LRT-1 Station isa ka adlaw antes lubos nga ipasaka ang pamasahe sini sadtong Abril 2. Ginbatikos nila ang pagpamalibad sang rehimen Marcos nga pauntaton ang pagpasaka sang pamasahe kag ibasura ang kontrata sang estado sa pribado nga kumpanya nga nagapadalagan sang serbisyo. Lakip sa mga nagpamatuk ang mga komyuter halin sa Camanava nga may dako nga populasyon sang pumuluyo kag mamumugon nga nagagamit sang serbisyo sang LRT.

Pasaka sukot sa tubig. Nagtipon sadtong Abril 1 ang mga myembro sang Bayan Muna sa atubang sang upisina sang MWSS Regulatory Office sa Quezon City agud kundenahon ang pagsaka sang sukot sa tubig subong nga bulan kag ipanawagan ang #NoToWater RateHike. Nagahana nga ipasaka ang sukot sa tubig sang ₱4-₱5 kada metriko kubiko pagkatapos nga pasugtan sang MWSS.

Pasaka presyo sang mga produktong petrolyo. Nagprotesta sa atubang sang gasolinahan sang Petron ang mga myembro sang Bayan Muna sadtong Marso 30 batuk sa ₱1.40/litro nga pagsaka sang presyo sang lana nga ginpatuman sadtong Marso 31. Sa adlaw nga ini, ginpadala sang Bayan Muna ang sulat sa Department of Energy agud sukton ang departamento sa indi sini paghimo sang tikang agud ipatuman ang mando sang Korte Suprema sadtong 2024 para sa "unbundling" sang presyo ukon pag-obligar sa mga kumpaniya sang lana nga himay-himayon ang presyo sang mga produktong petrolyo kag ipakita ang detalye sa pagpasaka sang mga ini.

Singgit sang pumuluyong Amerikano kay Trump, "Hands off!"

GINATOS KA LIBO nga pumuluyong Amerikano, kadam-an mga mamumugon, ang nagguwa sa mga kadalanan kag parke sadtong Abril 5 sa indi magnubo sa 50 ka estado sa US agud kundenahon ang nanari-sari nga kontra-pumuluyo nga mga patakaran ni Donald Trump kag sa iya bilyunaryo nga tigpanugyan nga si Elon Musk. Ginbana-bana nga kapin sa 250,000 ang nagpakigbahin sa 1,200 ka mga protesta kag pagtililipon sa bug-os nga pungsod.

Gintawag ang mga aksyon bilang protesang "Hands Off!" (ukon Indi mo kami pagsukton!). Panawagan nila nga untaton na nanday Trump kag Musk ang mga atake sa ila mga trabaho, kinamatarung kag kaayuhan. Isa sa pinakadako nga pagtipon sa National Mall sa Washington DC, malapit sa White House, upisyal nga puluy-an kag opisina sang presidente.

Gin-organisa ang mga protesta sang kapin 150 ka grupo, lakip ang mga organisasyon sa kinamatarung sibil, mga unyon sang mamumugon, mga tigtib-ong sang LGBTQ+, mga beterano, kag mga aktibista sa piniliay. Ang mga nagtambong nagpahayag sang pagka-dismaya sa mga pagtilaw ni Trump nga pagamayon ang gobyernong pederal, pagpangkakas sa kapin 200,000 ka trabaho sa gobyerno kag dalagko nga pagbuhin sa mga sosyal nga benepisyo.

Ginpahayag man sang mga nagprotesta ang ila pagkangil-ad sa mga patakaran ni Trump kasubong sang lapnagon nga deportasyon sang mga imigrante, pagbuhin sa pondo para sa edukasyon kag ikaayong lawas, kag pagdula sang mga proteksyon para sa LGBTQ+. Hugot nila nga ginakundenar ang papel ni Musk, ang pinakadako nga oligarko sa kalibutan, sa Department of Government Efficiency, nga nagpatuman sang pagpangkakas sa indi magnubo sa 30,000 ka empleyado sang gobyerno.

Ginalaragway sang mga protestang "Hands Off" ang masingki kag lapnagon nga kaakig sang nagadamo nga Amerikano kay Trump, tatlo ka bulan pa lang halin sang magpungko siya sa White House sa ikaduha nga higayon. Naglunsar man sang mga protesta ang mga Amerikano nga yara sa guwa sang US, kasubong sang France, Germany, United Kingdom kag Portugal.

Presidente sang South Korea, ginkakas sa poder

GINKAKAS SA PODER si South Korean President Yoon Suk Yeol sadtong Abril 4 pagkatapos pabakuron sang Constitutional Court ang *impeachment* sa iya sang parlyamento sadtong Disyembre 14, 2024. Naghalin ini sa pagdeklarar ni Yoon sang layi militar sadtong Disyembre 3, 2024, nga ginkabig nga isa ka pagtilaw sang kudeta.

Tungod ginkakas na sa pagka-presidente, pwede na nga mapaatubang sa dugang nga mga kaso si Yoon. Samtang, kinahanglan nga makahiwat sang ispesyal nga eleksyon sa South Korea sa sulod sang 60 ka adlaw.

Ang desisyon sang korte ginkalipay sang minilyon ka pumuluyo nga nagpakigbahin sa mga protesta sa kadalanan. Apang, nagpanawagan ang Korean Confederation of Trade Unions (KCTU) kag Nodutdol, grupo sang mga Korean nga nakabase sa US, sang tayuyon nga hublag sang pumuluyong Koreano para sa himpit nga demokrasya sa pungsod kag pagkalas sa okupasyon sang US kag pagtapos sa kapitalista nga pagpang-ulipon sa ila nga pungsod.